

TURİZME KOVİD-19 ETKİSİ

Dr. Cengiz AYDIN¹

Turizmin hiçbir dönemde olmadığı kadar büyük bir krizle karşı karşıya olduğunu belirtmek gerekir. Dünya turizmi pek çok kriz yaşadı; 2003 yılındaki SARS salgınında %0.4, 2009 ekonomik krizde ise %4 küçülme göstermiş, sonraki dönemlerde ise hızlı toparlanma ile büyümeye geçmiştir. Dünya turizmi özellikle son on yılda her yıl ortalama %5 büyümeye göstererek 1,5 milyar turist ve 1,7 trilyon dolarlık bir turizm ekonomisine ulaşmıştır. Ancak Kovid-19 salgınıyla birlikte turizmde ciddi küçülmenin olacağı açıktır.

Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) salgın öncesi 2020 için %3-4'lük büyümeye öngörmüştü. Salgın sonrası ise 2020 yılında turizm hareketliliğinde en iyi ihtimalle %20-30'luk bir küçülme ile turist sayısında 290-440 milyon ve turizm gelirinde 300-450 milyar dolar azalma olacağı ve bunun 2012-2014 rakamlarına tekabül edeceğini değerlendirmektedir. OECD Turizm Komitesi ise 2020 yılında Kovid-19 salgının etkilerine ilişkin değerlendirmesinde; turizm hareketliliğinde ilk etapta %45'lik, salgının kontrol altına alınmasının Eylül ayını bulması durumunda ise %70'lik düşüş olacağını öngörmektedir. Ayrıca Dünya Turizm ve Seyahat Konseyi ((WTTC) dünya çapında 76 milyon istihdamın risk altında olduğunu tahmin etmektedir. Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği (IATA) ise hava yolu şirketlerinin kriz öncesi hava trafiğine 2021'den önce ulaşmalarının mümkün olmadığını değerlendirmektedir. Bütün bu hususlar çerçevesinde; salgın dolayısıyla sadece turizmde değil genel anlamda dünya ekonomisinde ciddi bir daralma ve ekonomik durgunluğun olacağını belirtmek gerekir.

Bütün ülkeler Kovid-19 salgının etkilerini asgariye indirmek için birçok ekonomik tedbir ve teşvikler uygulayarak turizm sektörünün ayakta kalmasını sağlamaya çalışmaktadır. Ancak salgının ne zaman kontrol altına alınacağına ilişkin belirsizlik durumu daha da zorlaştırmaktadır. Özellikle salgının dünya turizmde ilk 5'te bulunan Fransa, İspanya, ABD, Çin ve İtalya'yı ciddi anlamda etkilemesi ve Çin dışındaki ülkelerde salgının hala kontrol altına alınamaması ve dünya turizm hareketliliğinin %51'nin Avrupa kıtasında olması krizin büyüklüğünün anlaşılması açısından çok önemlidir. Dünya Turizm Örgütü, salgının son yedi yılda elde edilen büyümeye, istihdam ve imkânların yok olmasına sebep olabileceğini öngörmektedir. Ayrıca dünyada

¹ Genel Müdür Yardımcısı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Blog Yazısı, Nisan 2020

istihdam edilen her on kişiden birinin turizm sektöründe çalıştığı düşünüldüğünde ekonomik etkilerin büyük olacağı kaçınılmazdır.

Kovit-19 salgını sebebiyle yaşanmakta olan küresel krizde Turizm ve Seyahat sektörünün asgari etkilenmesi ve daha güçlü bir şekilde geri dönüşünün sağlanması için küresel ve ulusal düzeyde krizin iyi yönetilmesi ve turizm sektörüne yönelik teşvik paketlerinin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda krize dönük yapılacakları iki başlıkta toplamak mümkündür;

Krizin Etkin Yönetilmesi ve Etkilerinin Azaltılması: Turizm sektörün bütün paydaşlarıyla bir araya gelinerek krizin yönetilmesi ve yeni döneme ilişkin bir eylem planının hazırlanması gerekmektedir. Bununla birlikte ülkemizde de uygulamaya konulan; iş kayıplarının önlenmesine dönük tedbirler, vergilerin ötelenmesi ile seyahat ve turizme yönelik iyileştirici düzenlemelerin yapılması ve turizm sektörüne nefes aldıracak uygun kredi imkânlarının sağlanması gerekmektedir.

Salgın Sonrası Döneme Hazırlık: Kovid-19 sonrası için rakip ülkelerin durumunun analizi, oluşabilecek fırsatların değerlendirilmesi, seyahat alışkanlıklarında olabilecek değişikliklere hazırlıklı olunması, turizm strateji ve eylem planlarının gözden geçirilerek revize edilmesi, yeni dönemin en önemli hususu olacak hijyen ve sosyal mesafeye dönük tedbir ve düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Ayrıca tanıtım stratejilerinin de yeni duruma göre analiz edilip düzenlenmesi, global bir kampanyadan ziyade ilk etapta ülke ve bölge bazında salgının kontrol altına alındığı ülkelerden başlanması ve kontrollü bir tanıtım kampanyasının yapılması gerekmektedir.

Ülkemiz açısından değerlendirdiğimizde, Türk turizmi birçok krizle karşı karşıya kalmış ve hepsinden güçlenerek çıkmıştır. Özellikle 2016 yılında meydana gelen terör faaliyetleri, başta ana turizm pazarlarımız olmak üzere uluslararası ilişkilerdeki olumsuzluklar ve 15 Temmuz hain darbe girişimi Türk turizminde bir türbülansın yaşanmasına sebep olmuş, ancak hızlı toparlanma ile 2018 yılında dünya turizm sıralamasında tekrar 6. sıradaki yerini almıştır. 2019 yılında ise 52 milyon turist sayısına ulaşarak tüm zamanların rekorunu kırmış, turizm geliri ise 2014 rakamlarına ulaşarak 34 Milyar dolar olmuştur. Ancak Kovid-19 pandemisi'nin küresel düzeyde

olması, yaşanan kriz ve etkilerinin daha derin olacağını göstermektedir. Bununla birlikte ülkemizde salgına ilişkin tedbirlerin diğer ülkelere göre daha erken alınması, sürecin iyi yönetiliyor olması ve özellikle sağlık alanında dünya genelinde oluşan olumlu Türkiye algısı krizin fırsata çevrilmesi açısından önemli bir avantaj sunmaktadır. Ayrıca Fransa, İspanya ve İtalya gibi turizmde rakip ülkelerin salgını kontrol altına almada yaşadıkları zorluklar ve oluşan olumsuz algı ülkemizin daha çok tercih edilmesine sebep olabilecektir. Ancak virüs kontrol altına alınsa bile tekrar yayılma riski olabileceği düşünüldüğünde ülkemizi ziyaret etmek isteyen turistlere dönük bir takım ön tedbirlerin alınması ve kontrollü bir turist kabulünün sağlanması kaçınılmazdır.

Sonuç olarak küresel ölçekte yaşanmakta olan krizin her şeye rağmen önemli fırsatlar taşıdığı, aynı zamanda turizm ve tanıtım stratejilerinde değişim ve dönüşüme sebep olacağı açıktır.